

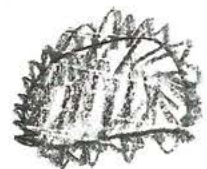
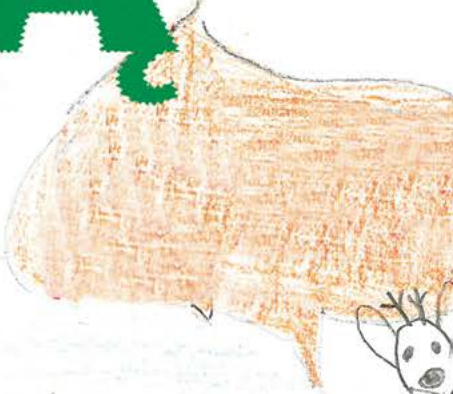
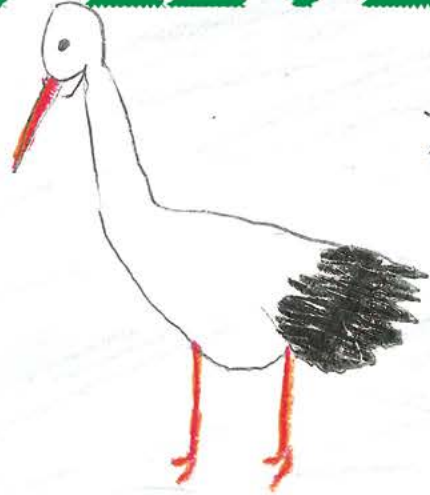
1 2 3 4 5

1 2 3 4 5

KURIU PASAKA APIE GAMTA

KURIU PASAKĄ APIE GAMTĄ knygelėje pateikiami Vilniaus miesto 4–8 klasių moksleivių kūrybiniai darbai apie gamtosaugą (komiksai, pasakos, piešiniai, užduotys), kuriais moksleiviai atskleidė savo santykį su gamta.

Moksleiviai stebėjo kraštovaizdį, mąstė apie aplinkos ir kraštovaizdžio kaitą, kuri dažnai priklauso nuo žmogaus veiklos padarinių. Palietė skaudžias klimato atšilimo, besaikio vartojimo, šiukšlinimo problemas. Savo kūriniais perteikė aplinkos scenarijus: kas mūsų laukia, jei nesaugosime gamtos, kaip tai paveiks kraštovaizdį, mūsų miestus, kaimus, valstybę, Žemę.

Knygelė skirta priešmokyklinio amžiaus ir 1–4 klasių vaikams.

Nuspalvink šį gražų mišką, spalvink atidžiai, nes miške yra likusių šiūkšlių.

Emilija Šumskaitė Vilniaus Baltupių Progimnazija

KAIP BURTININKAS AUKSUTIS IŠGELBĖJO GAMTĄ

Seniai seniai gyveno senas burtininkas, vardu Auksutis. Jis buvo labai protingas ir geriau už kitus išmanė gamtą. Burtininkas labai mylėjo gamtą. Jo trobelė, suręsta iš medinių rąstų, stovėjo medžių apsuptyje. Švarus ir grynas miško oras jam taip patiko, kad net negalėdavo juo atsidžiaugti. Kiekvieną dieną saulės spinduliai, prasiskverbiantys pro medžių šakas, pažadindavo burtininką. Jis bėgiodavo it patrakęs, džiaugdamosis šių miškų gerumu. Kartu kviesdavo ir kelis vaikus, gyvenančius šalia, kurie taip pat mėgdavo išdykauti. Kiekgi čia daug žaliuojančių beržynėlių! Visi medeliai buvo labai spalvingi, visada pradžiugindavo jų gražios spalvos, o koks neapsakomas gėlių grožis... Kiekviena gėlytė buvo gavusi burtininko meilės, jis labai jas prižiūrėdavo: laistydavo ir ravėdavo. Burtininkas rodydavo visam pasauliui, kaip reikia mylėti gamtą. Taip ir leido ištisus metus!

Bet vieną dieną burtininkas Auksutis, išėjęs į lauką pasivaikščioti, neberado nei vaikų, nei kitų žmonių, kurie tvarkydavo šį mišką. Miškas buvo labai apleistas, praradęs savo spalvas, liko tik pilka. Šaligatviai buvo pilni šiukšlių, gėlės išspardytos, o medžiai iškirsti. Visa tai pamatęs, burtininkas neteko žado, atrodė, kad žmonės pamiršo gamtą ir pradėjo ją niokoti. Taigi susimąstė Auksutis ir nusprendė nueiti pas vaikus pasikalbėti. Ėjo pas juos labai jais nusivylęs ir nuliūdęs. Pagaliau atėjęs pamatė, kad šie, sugulę ant sofos, žaidžia mobiliaisiais telefonais ir net nesiruošia jo pasitikti. Burtininkas labai nustebė: „Nuo kada vaikai pasidarė tokie nuobodūs ir nemandagūs?“ Taigi nusprendė imtis darbo, nes vaikai, be mobiliųjų telefonų, nebematė jokių kitų užsiėmimų. Grįžęs

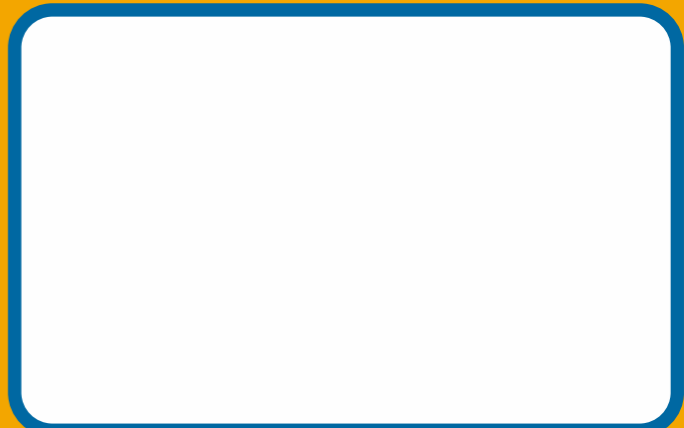
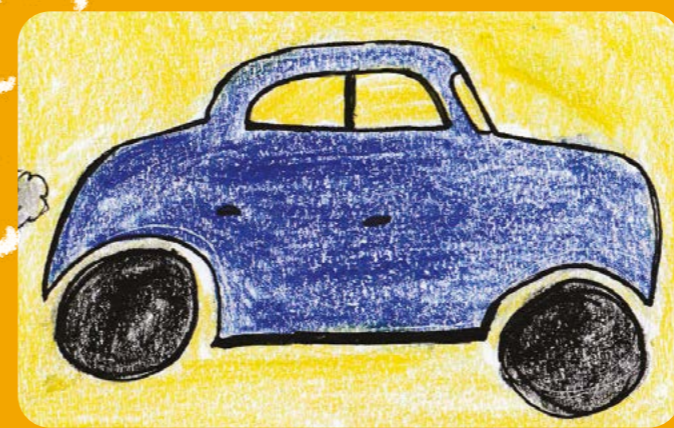
namo, Auksutis prisiminė, kad jis yra burtininkas ir turi galių. Tada jo akys nušvito, jis buvo labai laimingas radęs būdą išspręsti problemą.

Burtininkas pasakė stebuklingus žodžius ir gamta atgijo, atgavo savo ryškias spalvas, medžiai ir gėlės net prakalbo ir taip jis nustebino vaikus. Visi išbėgo į lauką ir, tai pamatę, pradėjo kvatoti, džiaugtis tokia nuostabia gamta. Pagaliau jie ir vėl galės leisti laiką kartu, važinėti dviračiais, žaisti gaudynių, slėpynių, futbolą, krepšinį ir kitaip linksintis. Visi pradėjo vėl tvarkyti gamtą, nes ji jiems suteikia daug laimės. Įsivaizduokite, kas būtų, jei nebūtų gamtos? Taigi burtininkas jums linki mylėti gamtą ir nešiukšlinti, juk gamtoje mums taip smagu!

UŽDUOTIS:

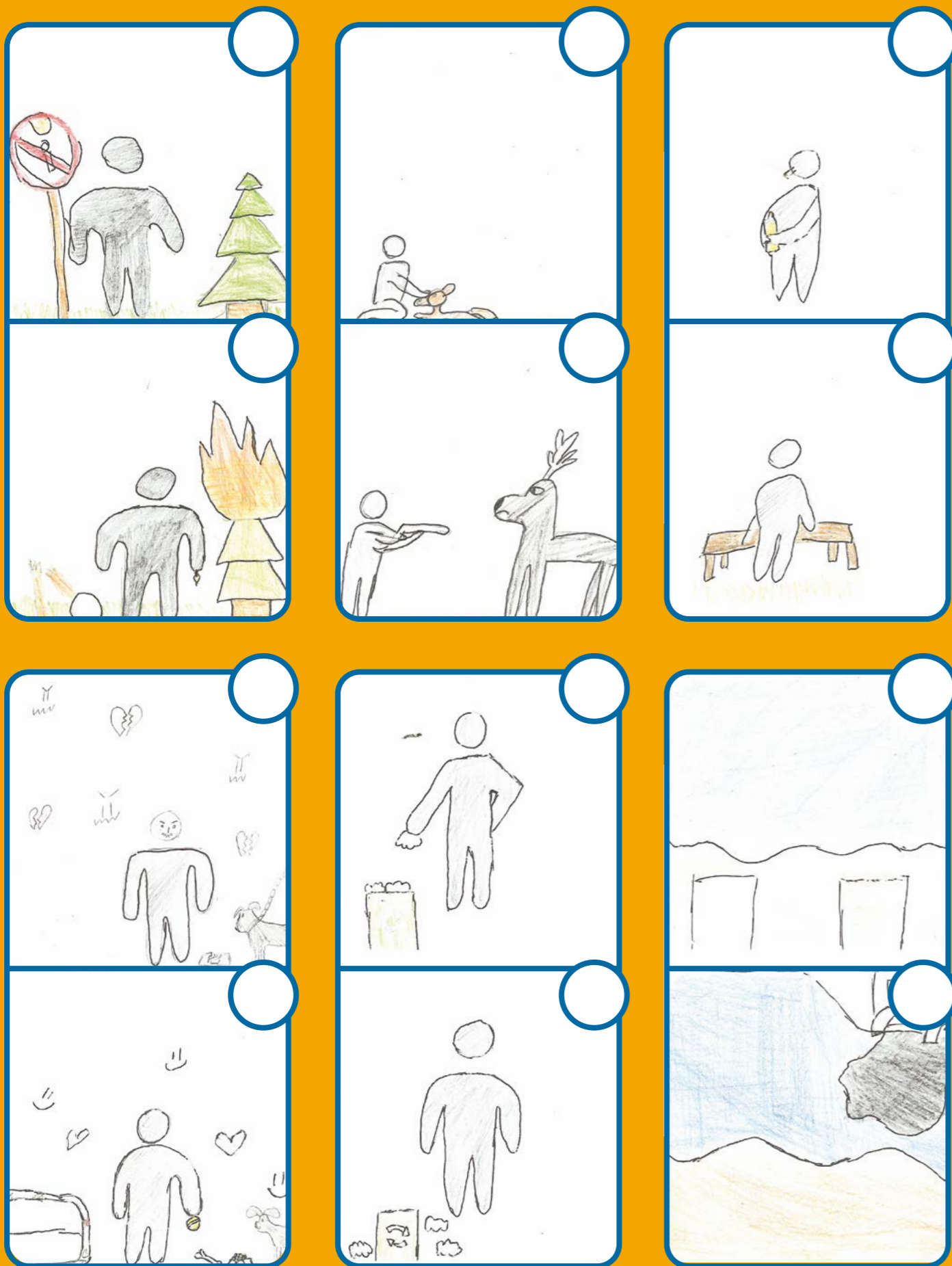
Nupiešk ir papasakok, kaip pasikeistų tavo aplinka, jei parduotuvėje pirktum mažiau prekių (1 langelis), miestuose būtų mažiau orą teršiančių gamyklų (2 langelis), miestuose mažiau žmonių važiuotų mašinomis (3 langelis).

UŽDUOTIS:

Nuspalvink, paveiksluką

UŽDUOTIS:

Nuspalvink, pažymėk (varnele), kur žmogus elgiasi gamtoje teisingai

NEPAPRASTOJI CHEMIJA

Seniai seniai stebuklingoje saloje Sapientia (lot. išmintis), kur nutikdavo įvairiausių gamtos reiškinių, gyveno neįprasti gyvūnai ir augalai, kitaip sakant, tikroje gamtos laboratorijoje, gyveno šešios išmintingos moksluokės: Astronomė stebėjo dangų, Geometrė tyrinėjo erdves, Filosofė siekė pasaulio pažinimo, Geografė tyrinėjo aplinką, Istorikė – žmonijos praeitį, o Asterolė – burtus.

Moksluokės savo atradimus aprašydavo Išminties knygoje. Jos augo, vystėsi ir labai gerai susitvarkydavo su savo darbais. Tačiau pasaulis keitėsi, darėsi vis sudėtingesnis ir moksluokės jau negalėjo lengvai paaiškinti visko, su kuo susidurdavo. Tada Asterolė sukūrė dar vieną moksluokę, vardu Chemija. Sesės ją vadino Burtininke, nes ji vis maišydavo ir jungdavo, šildydavo ir tirpdydavo, eksperimentuodavo su įvairiomis medžiagomis ir stebėdavo visokias reakcijas.

Kartą Chemija stebėjo aplinką, rinkdamasi objektą kitam eksperimentui. Staiga, pamačiusi savo mylimo medelio spalvotus lapus, nustebo. Kodėl jie pakeitė spalvą? Susirūpinusi Chemija pririnko spalvotų lapų ir ėmėsi tyrimo: kažką maišė, pylė, kaitaliojo tempe-

ratūrą... Pagaliau suprato: atėjus rudeniiui, trumpėja saulėta diena ir lapuose vyksta didžiuliai pokyčiai – iš jų dingsta chlorofilas. Tai toks žalias dažiklis, kuriam nykstant pasimato kitų spalvų dažikliai, pavyzdžiui, oranžinis karotinas. Raudoną spalvą suteikia antocianai, kuriuos

medžiai gamina tik rudenį, nuykus chlorofilui. Antocianai saugo medžius nuo saulės šviesos, kad lapuose sukauptas azotas galėtų skverbti medžio gilyn. Jie taip pat padeda medžiui apsiginti nuo parazitų ir smulkių kenkėjų, pavyzdžiui, amarų.

Chemija apsidžiaugė savo atradimais ir toliau tyrinėjo bei eksperimentavo. Tačiau kitos mokslinės pradėjo jaudintis dėl jos paslaptinių galių ir nusprendė ją stebėti, kad nenutiktų kas negero, tačiau... Kartą Chemija tyrinėjo oro sudėties paslaptis. Mišinio lašelis nukrito ant Išminties knygos, sprogo dujos ir sunaikino visas knygoje surašytas žinias. Sprogusios dujos vadinosi vandeniliu. Tai bekvapės dujos, kurios netirpsta vandenyje, bet, sumaišytos su oru ar deguonimi, užsidega. Susidaro sprogioji atmosfera (sprogusis mišinys).

Ilgijusi tokių žinių, Chemija suvokė savo galią ir pradėjo naudoti vandenilį piktiems tikslams. Kitos mokslinės, išgąsdintos Chemijos žinių ir darbų, turėjo kažką imtis, nes ji kėlė grėsmę ne tik salai, bet ir visam pasauliui. Jos sujungė savo žinias, išmintį, jėgą bei meilę ir sukūrė gerumo mišinį, kuris turėjo neutralizuoti Chemijos blogį, o ją pačią atkeisti į mielą mokslinę.

Naktį, kai išvarginta sprogių Chemija kietai miegojo, mokslinės prisėlino prie jos hamako medžiuose ir išpylė ant sesės savo gerumo mišinį. Viskas aplink nušvito, danguje sprogo spalvų fejerverkai, o visą Chemijos blogį prarijo juodoji skylė, bedugnė, iš kurios kelio atgal nėra.

Taip buvo nugalėtas blogis. Mokslinės, gavusios gerą pamoką, suprato, kad kiekviena jų gali padaryti daug blogo, jei savo galias ir žinias panaudos vedamos pykčio, tuštybės ir godumo.

Nuo to laiko Chemija stengėsi visas savo žinias naudoti tik geriems tikslams, visus ginti nuo blogų reiškinų, pavyzdžiui, miško gaisrų, automobilių išmetamųjų dujų sukulto oro užterštumo, rūgštaus lietaus, šiltnamio efekto. Taigi ji su kitomis mokslinėmis visą savo išmintį skyrė salos ir pasaulio grožiui apsaugoti ir išsaugoti.

UŽDUOTIS:

Atsakyk į klausimus:

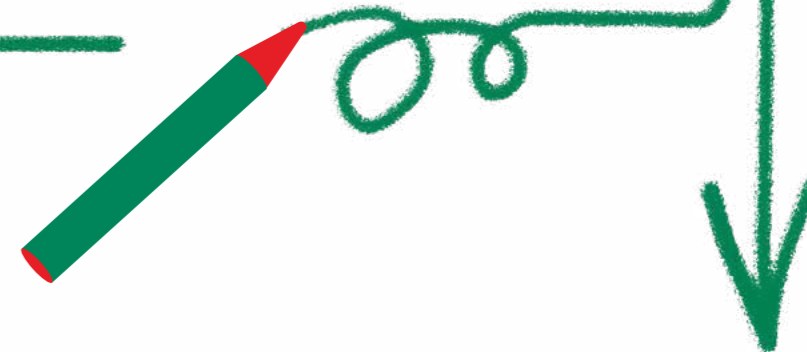
Kokį poveikį aplinkai daro užterštas vanduo?

Kokį poveikį aplinkai daro medelių sodinimas, parkų, žalių vejų įrengimas?

Kokį poveikį aplinkai daro atliekų rūšiavimas?

UŽDUOTIS:

Ežiukas uogauja miške. Kokią uogą suras ežiukas eidamas miške žemiau nurodyta žingsnių seka:

A

B

C

Ažuolas Paukštys,
Simono Stanevičiaus progimnazija

LAPIUKAS IR PLASTIKAS

Kartą gyveno lapiukas. Jis labai mėgo žaisti. Lapiukas kasdien klaidžiodavo po miškus ir patirdavo vis įdomesnių nuotykių. Bet vieną kartą jam nutiko netikėtas dalykas.

Tą dieną lapiukas, norėdamas atsigerti, nuėjo prie upelio ir pamatė ant akmens sėdintį ir verkšlenantį plastiką. Lapiukas labai sutriko. Jis nežinojo, ką daryti, tik išdrįso paklausti:

– Labas. Koks tavo vardas? – išlėmeno lapiukas.

– Labas. Aš esu Butelaitis. O kuo tu vardu? – per ašaras pasiteiravo plastikas.

– Aš esu Tomas. Malonu susipažinti.

– Ir man malonu, – pritarė Butelaitis.

– Ko verkšleni, Butelaiti?

– Pro mane visi praeina stebėdamiesi, kodėl aš verkiu, ir nesupranta, kad aš dar gyvensiu 200 metų ir niekam tiek laiko nebūsiu reikalingas... – liūdnai balsu tarė Butelaitis.

Lapiuką labai nustebino plastiko ilgą gyvenimą ir jis užjautė Butelaitį.

Kai Tomas, kupinas nuotykių, grįžo namo, viską papasakojo mamai. Mamai tai nelabai patiko.

– Tomai, tu geriau daugiau pas jį neik, nes ten, kur šiukšlės, ten būta žmogaus, o ten, kur jo būta, tau yra pavojinga. Ir, beje, jei tu dar kur sutiksi kokį plastiką, tai neuostyk jo ir jokių būdu nevalgyk. Tai gali tau labai pakenkti.

Lapiukas nenorėjo pritari mamai, tačiau turėjo sutikti. Juk mama žino, ką sako.

– O kodėl žmonės meta plastiką, kur papuola? – staiga paklausė lapiukas.

– Nes jie nežino, kad plastiką galima panaudoti antrą kartą.

– O ar aš galėčiau padėti Butelaičiui būti panaudotam antrą kartą?

– Žinoma, taip! Aš tau rytoj parodysiu spalvotus konteinerius, kurie padeda šiukšlėms pradėti antrą gyvenimą.

Lapiukas nekantravo sulaukti rytojaus. Jis kuo skubiau norėjo viską papasakoti verkšlenančiam plastikui. Kitą dieną mama parodė lapiukui pamiškėje stovinčius konteinerius ir pamokė, kad į geltoną konteinerį reikia mesti plastiką, į žalią – stiklą, į mėlyną – popierių, o į juodą – buitines atliekas.

Tomas, nieko nelaukęs, nuskubėjo pas Butelaitį ir pasakė žinąs, kaip gali jam padėti vėl tapti naudingam. Lapiukas paėmė plastiką ir nunešė jį į geltoną konteinerį. Po kelių akimirku šiukšliavežė išvežė plastiką į perdirbimo fabriką. Butelaitis virto plastikiniu puodeliu. Jis labai džiaugėsi, kad vėl tapo reikalingas, ir daugiau nebeverkšleno. O lapiukas džiaugėsi padarytu geru darbu ir nuo tada padėjo visoms miško šiukšlėms.

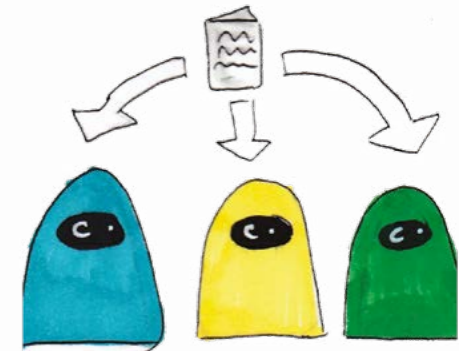
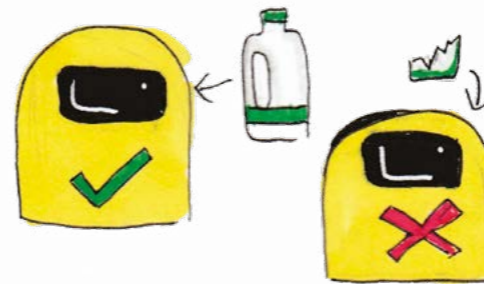

UŽDUOTIS:

Pasikalbėkite su tėvais, seneliais, mokytojais ir nupieškite, kaip atrodė tavo namo ar ugdymo įstaigos kraštovaizdis prieš 20 metų

Gražus ir švarus gamtovaizdis bus tuomet, kai rūšiuosime atliekas. Į geltoną konteinerį metame plastmasės, plastiko atliekas, į mėlyną - popieriaus, kartono, į žalią - stiklo.

Kad įtirtintumėte naujas žinias, štai užduotėlė: nuspalvink rodyklę, kuri rodo tinkamą konteinerį.

Ažuolas Paukštys,
Simono Stanevičiaus progimnazija

GAMTA – PRAEITYJE, GAMTA – ATEITYJE

Pakeliaukime laiku...

Prieš 20 metų mus supanti gamta atrodė visiškai kitaip: daugybė žalių medžių ir miškų, mažai kelių, gaivus ir grynas oras. Vasarą, kai už lango būdavo šilta, visi vaikai ir suaugusieji praleisdavo laiką gamtoje ir prie vandens telkinių. Senelių pasakojimais, vasaros grožis sukeldavo nepamirštamų jausmų: miškuose rasdavo uogų ir grybų, leisdavo laisvalaikį gamtoje, organizuodavo iškylas ir žygius. Į žygius susiburdavo labai daug žmonių, kurie rinkdavosi maršrutus pagal kitų žmonių pasakojimus, nes niekas tais laikais neturėjo nei mobiliųjų telefonų, nei navigacinių sistemų. Į miškus tais maršrutais eidavo pėsčiomis, nes vėlgi mažai kas turėjo automobilį. Kartais net tekdavo į vieną pusę nueiti daugiau kaip 30 kilometrų. Pasirinkdavo gražias, atokias nuo gyvenviečių, laukines vietas, dažniausiai šalia vandens

telkinių (upių, ežerų). Nakvodavo žygeiviai palapinėse, o tie, kas neturėjo palapinių, – miegmaišiuose, apsupti gamtos ir laukinių gyvūnų. Ryte būdavo pats smagumėlis – pabusti nuo paukščių čiulbėjimo, saulutės spindulių ir eiti žvejoti. Iš sugauto laimikio gamindavo pusryčius – kepdavo žuvį ir būtinai virdavo žuvienę.

Vasarą mokiniai turėdavo ilgas atostogas, net trys mėnesius. Dauguma jų keliaudavo į kaimą pas senelius. Kaime jų laukdavo nuotykiškai. Tai buvo lyg kitas pasaulis: atvažiuoti iš miesto į kaimą, į gamtą, kur reikėdavo ir karves ganyti, ir ravėti

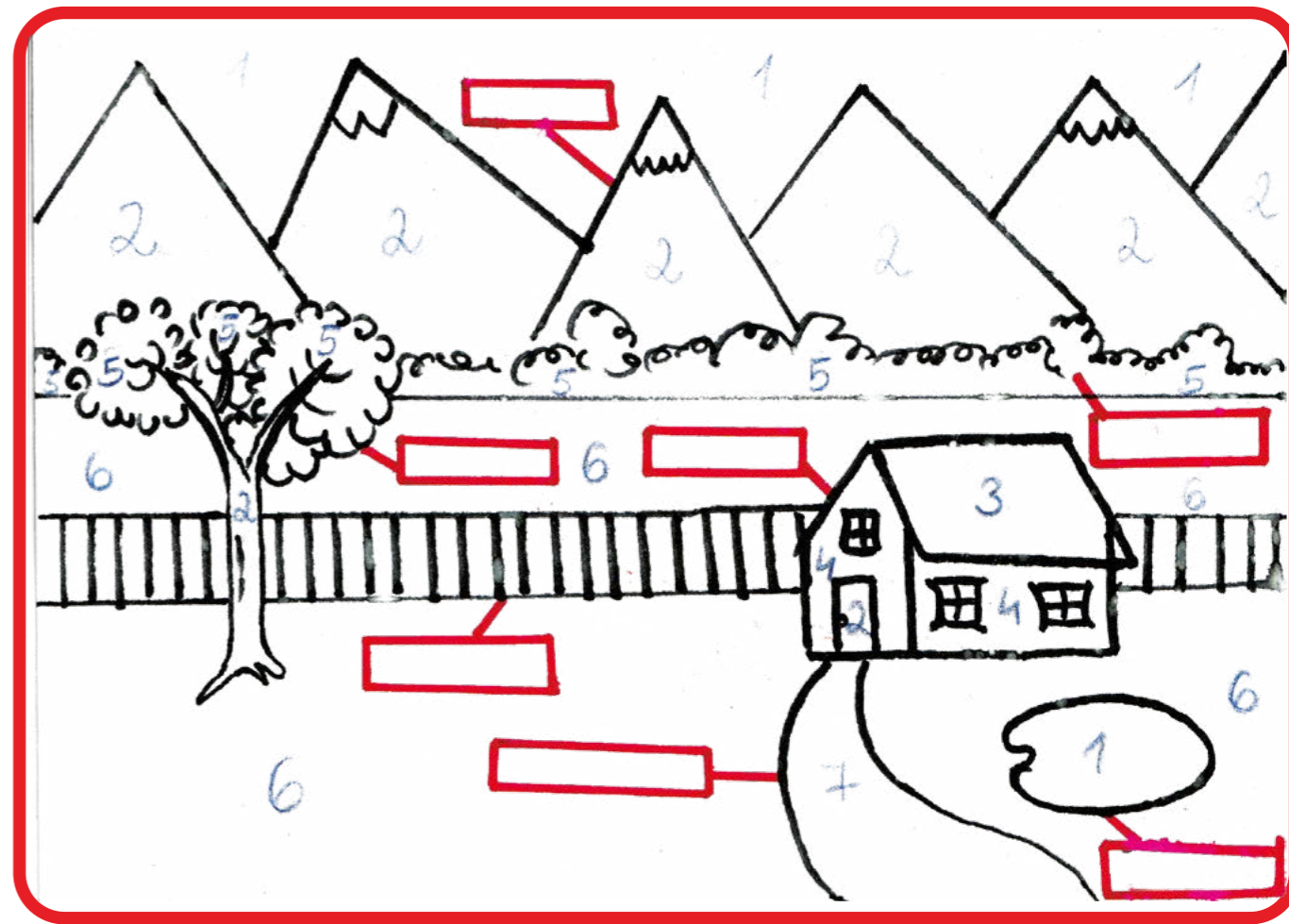
močiutės pasodintas daržoves, ir grožėtis gamta.

Žiemą, kai atšaldavo ir visos gatvės būdavo užneštos baltu sniegu, vaikai ir suaugusieji čiuožinėdavo čiuožyklose, slidinėdavo, nes sniego būdavo labai daug. Tais laikais sniegas ir šaltis sukaustydavo žemę. Seneliai sakydavo, kad tai yra labai gerai dirvožemiui, nes užšaldavo kartu ir visi kenkėjai. Labai smagu būdavo žiemą, visi vaikai rinkdavosi prie kalniukų, čiuožinėdavo ir buvo laimingi. Šiais laikais sniegas žiemą – tarsi stebuklas, nes pasikeitė klimatas ir tai, kas buvo praeityje, liko tik mūsų tėvų prisiminimuose.

Gamta ateityje tikrai pasikeis, nes žmonės pradėjo ją labai teršti. Atsirado daug įvairių technologijų, automobilių ir kitų priemonių, kurios išmeta teršalus tiesiog į orą, dėl ko labai kenčia gamta. Nuo žmonių veiklos atsirado rūgštūs lietūs, kurie sudegino daugelį miškų. Žmonės taip pat daug miškų iškirto, kad nutiestų daugiau asfaltuotų kelių.

Mes, mokiniai, vis dažniau girdime tokius žodžius, kaip šiltnamio efektas ir klimato kaita. Palinkėkime gamtai atsinaujinti!

UŽDUOTIS:

Į raudonus langelius įrašykite teisingus pavadinimus:

Kalnas Medis Tvara Namas Tvenkinys Krūmai Takelis

Pagal nurodytus skaičius nuspalvinkite paveiksluką:

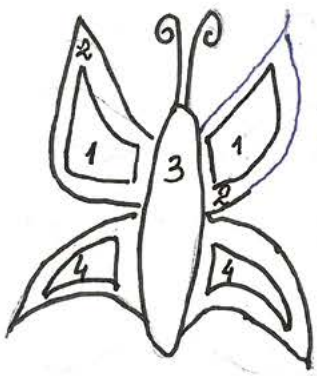
1. Mėlyna 2. Ruda 3. Raudona 4. Geltona

5. Tamsiai žalia 6. Šviesiai žalia 7. Pilka

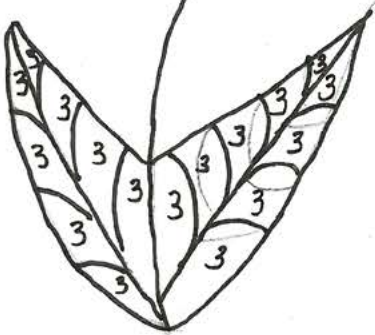
DABAR

PO 20 METŲ

Nupiešk savo mokyklą darželį DABAR ir po 20 metų

2. 3. 4. 5.

2. 3.

